

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23: MJU8

Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från vissa fordon

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i fordonslagen.

Syftet med förslaget är att uppfylla Sveriges skyldigheter enligt kommissionens genomförandeförordning om övervakning och rapportering av uppgifter om koldioxidutsläpp från personbilar och lätta nyttofordon. Förslaget innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om besiktningsorganens insamling och hantering av sådana uppgifter om bl.a. bränsle- och energiförbrukning vid verklig körning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2023.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:28 Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från vissa fordon.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från
 vissa fordon5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag8

 Propositionen8

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från vissa fordon

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:28.

Stockholm den 23 februari 2023

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Elsa Widding (SD), Kajsa Fredholm (V), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Johan Löfstrand (S), Johanna Hornberger (M), Oskar Svärd (M), Marianne Fundahn (S) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2022/23:28 Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från vissa fordon. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Det har inte väckts några följdmotioner med anledning av propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till de ändringar i fordonslagen (2002:574) som krävs för att Sverige ska fullgöra sina skyldigheter enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/392 av den 4 mars 2021 om övervakning och rapportering av uppgifter om koldioxidutsläpp från personbilar och lätta nyttofordon i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/631 och om upphävande av genomförandeförordningarna (EU) nr 1014/2010, (EU) nr 293/2012, (EU) 2017/1152 och (EU) 2017/1153 (genomförandeförordningen). Det föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om besiktningsorganens insamling och hantering av sådana uppgifter om bl.a. bränsle- och energiförbrukning vid verklig körning som avses i artikel 10 i genomförandeförordningen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2023.

Utskottets överväganden

Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från vissa fordon

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen. Förslaget innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om besiktningsorganens insamling och hantering av uppgifter om bl.a. bränsle- och energiförbrukning vid verklig körning.

Bakgrund

I EU finns sedan 2009 bestämmelser om särskilda krav för koldioxidutsläpp från både personbilar och lätta lastbilar med en totalvikt på högst 3,5 ton. Kraven finns i förordningen om nya bilars koldioxidutsläpp och är utformade som bindande utsläppsmål, riktade mot samtliga fordonstillverkare. Kraven skärps successivt. Kraven började tillämpas fullt ut från 2015 för personbilar och 2017 för lätta lastbilar.

För att möjliggöra övervakning av verklig förbrukning och koldioxidutsläpp gäller enligt EU-bestämmelserna fr.o.m. 2021 att nya personbilar ska utrustas med standardiserade förbrukningsmätare, OBFCM (On-Board Fuel Consumption Meter). Kravet gäller ett år senare för lätta lastbilar. Det medför att varje fordon på ett standardiserat sätt ska lagra uppgifter om förbrukat bränsle och körsträcka under fordonets livstid. Laddbara hybrider ska även lagra uppgifter om elenergiförbrukning.

Enligt artikel 12 i förordningen om nya bilars koldioxidutsläpp ska kommissionen samla in uppgifter om personbilars och lätta nyttofordons bränsle- eller energiförbrukning vid verklig körning som registreras av ombordsystemen för övervakning av bränsle- och energiförbrukning.

I kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/392 av den 4 mars 2021 om övervakning och rapportering av uppgifter om koldioxidutsläpp från personbilar och lätta nyttofordon (genomförandeförordningen) fastställs närmare bestämmelser om förfarandena för medlemsstaternas och tillverkarnas övervakning och rapportering av uppgifter om koldioxidutsläpp från nya personbilar och lätta nyttofordon samt uppgifter om dessa fordons bränsle- eller energiförbrukning vid verklig körning. Det införs krav på att uppgifter om fordonets verkliga förbrukning ska läsas av och rapporteras till kommissionen. Uppgifterna ska lämnas från både medlemsstaterna och fordonstillverkarna.

De uppgifter som medlemsstaterna ska rapportera ska läsas av i samband med att fordonet genomgår en trafiksäkerhetsprovning enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/45/EU av den 3 april 2014 om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av direktiv 2009/40/EG, dvs. vid varje periodisk kontrollbesiktning.

Medlemsstaterna ska säkerställa att data kan läsas ut från fordon vid en kontrollbesiktning från den 20 maj 2023.

Propositionen

Regeringen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om besiktningsorganens insamling och hantering av uppgifter om personbilar och lätta nyttofordons bränsle- eller energiförbrukning vid verklig körning. Vidare föreslås att det i fordonslagen (2002:574) införs en upplysning om att det i lagen finns kompletterande bestämmelser till genomförandeförordningen.

I artikel 10 i genomförandeförordningen finns bl.a. bestämmelser om att medlemsstaterna ska säkerställa att de organ eller institutioner som avses i artikel 4.2 i Europaparlamentet och rådets direktiv 2014/45/EU samlar in uppgifter om bränsle- och energiförbrukning vid verklig körning samt fordonens identifieringsnummer, VIN-nummer. Regleringen omfattar nya personbilar och nya lätta nyttofordon som registreras från och med den 1 januari 2021 och som är utrustade med ombordsystem för övervakning av bränsle- och energiförbrukning.

De skyldigheter som följer av artikel 10 medför bl.a. att besiktningsorganen ska samla in uppgifterna samt lämna in dem till den ansvariga myndigheten som i sin tur ska hantera uppgifterna och sammanställa den rapport som ska lämnas till kommissionen. Medlemsstaterna ska säkerställa att säkra kommunikationsvägar används.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de kontrollformer som avses i fordonslagen, bl.a. när det gäller kontrollens omfattning och besiktningsorganens verksamhet (5 kap. 8 § andra stycket i fordonslagen). En kontrollbesiktning innebär att ett fordon kontrolleras så att det inte har försämrats i otillåten grad samt att det uppfyller föreskrivna krav till skydd för liv och hälsa (2 kap. 9 § fordonslagen). Avläsning av fordons verkliga bränsleförbrukning kan mot den bakgrunden inte anses vara ett moment som omfattas av kontrollbesiktningen, även om det ska genomföras samtidigt som denna. Det finns således inget bemyndigande i fordonslagen som omfattar föreskrifter om hur insamlingen av de uppgifter som avses i artikel 10 i genomförandeförordningen ska gå till.

Det behövs också föreskrifter om besiktningsorganens skyldighet att lämna in uppgifterna till ansvarig myndighet. Liksom när det gäller liknande föreskrifter enligt fordonslagen bör de nu aktuella föreskrifterna meddelas på lägre nivå än lag. Det behövs därför ett nytt bemyndigande som ger regeringen,

eller den myndighet som regeringen bestämmer, möjlighet att meddela sådana föreskrifter. Regeringen kan då ge Transportstyrelsen bemyndigande att meddela de föreskrifter som krävs.

I fordonslagen finns en inledande bestämmelse om vad lagen innehåller (1 kap. 1 §). Sedan tidigare ges där upplysningar om att lagen innehåller kompletterande bestämmelser till vissa EU-förordningar. Det bör därför införas en upplysning om att fordonslagen innehåller kompletterande bestämmelser även till genomförandeförordningen.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 maj 2023.

Genomförandeförordningen trädde i kraft den 25 mars 2021. Av förordningen framgår att rapportering till kommissionen ska göras från 2022. Uppgifter om bränsle- och energiförbrukning vid verklig körning ska samlas in från fordonet från den 20 maj 2023. Förslaget i denna proposition avser ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om besiktningsorganens insamling och hantering av de uppgifter som avses i artikel 10 i genomförandeförordningen.

Regeringen anför att avsikten inte är att besiktningsorganen ska vara skyldiga att samla in uppgifter före den tidpunkt då insamling ska ske enligt genomförandeförordningen. Besiktningsorganen kan dock behöva vidta vissa förberedande åtgärder för att driftsättningen ska fungera. Därför bör det nya bemyndigandet träda i kraft före den 20 maj 2023.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:28 Övervakning och rapportering av uppgifter om verkliga utsläpp från vissa fordon:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
fordonslagen (2002:574)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § och 5 kap. 8 § fordonslagen (2002:574) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.1 §¹

Denna lag innehåller bestämmelser om

1. kontroll av fordon samt därtill hörande system, komponenter och separata tekniska enheter,
2. kontroll av fordons last,
3. kontroll av färdskrivare, taxameter och sådan särskild utrustning för taxifordon som avses i 2 b kap. 1 § taxitrafiklagen (2012:211) och kontroll av användningen av dessa, samt
4. den verksamhet som bedrivs av besiktningsorgan på fordonsområdet.

Lagen innehåller dessutom bemyndiganden att meddela föreskrifter i dessa ämnen samt om fordons beskaffenhet och utrustning.

I denna lag finns även bestämmelser som kompletterar

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 167/2013 av den 5 februari 2013 om godkännande och marknadskontroll av jordbruks- och skogsbruksfordon,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 av den 15 januari 2013 om godkännande av och marknadskontroll för två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar,

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 av den 30 maj 2018 om godkännande av och marknadskontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG, och

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna

3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 av den 30 maj 2018 om godkännande av och marknadskontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG,

4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna

¹ Senaste lydelse 2022:1117.

(EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

(EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, och

5. kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/392 av den 4 mars 2021 om övervakning och rapportering av uppgifter om koldioxidutsläpp från personbilar och lätta nyttofordon i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/631 och om upphävande av genomförandeförordningarna (EU) nr 1014/2010, (EU) nr 293/2012, (EU) 2017/1152 och (EU) 2017/1153.

5 kap.

8 §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fordons beskaffenhet och utrustning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om de kontrollformer som avses i denna lag när det gäller

1. kontrollens omfattning och besiktningsorganens verksamhet,
2. förutsättningarna för godkännande vid kontroll,
3. förelägganden och körförbud,
4. förutsättningarna för att bruka vissa fordon,
5. utbildnings- och kompetenskrav för
 - a) besiktningsmekaniker, och
 - b) polismän och bilinspektörer som utför kontroller enligt 2 kap. 10 och 12 §§, och
6. avgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. registrering, ibruktagande, försäljning, saluföring och användning av fordon, system, komponenter, separata tekniska enheter, fordonsdelar och annan utrustning till fordon,
2. att ett nationellt typgodkännande av fordon ska upphöra att gälla när nya krav som är tillämpliga på den godkända fordonstypen, varianten eller versionen blir obligatoriska,
3. tillverkares tillhandahållande av information och dokumentation om fordon, system, komponenter och separata tekniska enheter,
4. tillsynen över *efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och över efterlevnaden av Europaparlamentets och rådets förordning*
4. tillsynen över *att dessa förordningar följs:*
 - a) denna lag och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

² Senaste lydelse 2020:532.

(EU) nr 167/2013 av den 5 februari 2013 om godkännande och marknadskontroll av jordbruks- och skogsbruksfordon, *av* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 av den 15 januari 2013 om godkännande av och marknadskontroll för två- och trehjuliga fordon och fyrhjuliga fordon och *av* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 av den 30 maj 2018 om godkännande av och marknadskontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG,

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 167/2013 av den 5 februari 2013 om godkännande och marknadskontroll av jordbruks- och skogsbruksfordon,

c) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 av den 15 januari 2013 om godkännande av och marknadskontroll för två- och trehjuliga fordon och fyrhjuliga fordon, och

d) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 av den 30 maj 2018 om godkännande av och marknadskontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG,

5. skyldighet för besiktningsorganen att rapportera genomförande och utfall av fordonsbesiktningar och de uppgifter som i övrigt behövs för att Transportstyrelsen och Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll ska kunna fullgöra sina tillsynsuppgifter enligt 5 kap. 3 a §,

6. avgifter för Transportstyrelsens tillsyn enligt 5 kap. 3 a–3 c §§ och för ärendehandläggning enligt denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, *samt om*

7. avgifter för tillsyn och ärendehandläggning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 167/2013, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858.

6. avgifter för Transportstyrelsens tillsyn enligt 5 kap. 3 a–3 c §§ och för ärendehandläggning enligt denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

7. avgifter för tillsyn och ärendehandläggning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 167/2013, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 168/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858, *och*

8. *besiktningsorganens insamling och hantering av sådana uppgifter som avses i artikel 10 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/392.*

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2023.